

Lithophyllosis - en smitsom sygdom

**Fora på
Kulturmøde
Mors**

**Bliv venner
med din
kommune**

LEDER:

Klimagenerations- skifte

Af Karen Maigaard, formand for Fora

Det er ikke for sjov, at verdens unge går på gaden, skriver i avisspalterne og tordner på sociale medier med deres opråb til andre og ældre generationer. Det er deres fremtid, de råber om, og det er os andre, de råber ad. De mener det alvorligt. Det er heller ikke for sjov, at Fora havde Verdensmål – f.eks. Klimaindsats, som er mål 13 – som tema for årets landsmøde. Ligesom det ikke er for sjov, når efterårets fyraftensmøder handler om verdensmålene.

Fora vil gerne gøre en indsats. Det stod lysende klart på det første fyraftensmøde hos Holbo Herreds Væverforening i starten af oktober. Her deltog 25 engagerede foreningsfolk fra Foras foreninger på Sjælland. Resultatet var blandt andet otte(!) forslag til aktiviteter, der alle handlede om, hvordan man kan lave folke-

oplysende verdensmåls-aktiviteter og handlinger. Det var verdensmål omsat til hverdagsmål.

Nogle af de otte forslag drejer sig om os selv. Lige fra bæredygtigt indkøb til foreningen og ændring af vaner til omtanke i forhold til materialer og affald. Og det er godt nok. Det er faktisk helt fint. Flere andre forslag handler om at skabe dialog mellem generationer og om at inddrage unge.

Vi har en unik mulighed for at give de urolige og frustrerede unge en plads i vores verden. Vi har en masse erfaring, viden og kundskaber, både om materialer og teknikker, og de unge har den ungdommelige energi. De har lyst til at gøre noget, og de vil gerne gøre det sammen med os – de ældre.

Ville det ikke være fantastisk, hvis vi både kunne få kontakt til yngre mennesker, lære dem noget og lære af dem samtidig med, at vi fik givet vores bidrag til, at der er en tålelig verden for de kommende generationer at vokse op i? Det ville verden, de unge, vi selv og vores foreninger alle drage fordel af. ■

Fora
Gammel Kongevej 39G
1610 København V
Telefon 3393 0096
www.fora.dk
info@fora.dk

Forasidefoto taget af Laura Nielsen.

Redaktion

Bernhard Trier Frederiksen,
ansvarshavende
Louise Albers, redaktør

Kommunikationsudvalget

Anna Kolind,
formand for kommunikationsudvalget
Flemming Christensen,
Holbo Herred Væverforening
Iben Warburg, Midtfyns Husflid
Maj Ingemann-Molden, FOKUS Folkeoplysning
Mona Schreiber Hansen, Liselund Strikkerne

Layout

Iben Warburg
Oprindelig idé af Claus Lillerup

Tryk

Clausen Grafisk

Oplag

1.000

Alle kan indsende relevante indlæg til medlemsbladet. Redaktionen forbeholder sig ret til eventuelt at forkorte uopfordrede indlæg. De synspunkter, der udtrykkes i bladet, er ikke nødvendigvis Foras. Fotos er Foras egne, medmindre andet er angivet

Eftertryk tilladt med tydelig kildeangivelse

Næste deadline

1. november 2019

4

11

16

2 Klimagenerations- skifte

LEDER af Bernhard Trier Frederiksen.

4 Lithophyllosis - en smitsom sygdom

PORTRÆT: Portræt af foreningen Stendyssen, hvor kursisterne lider af en særlig sygdom.

8 Gode ideer tømte pulje på rekordtid

Der var cirka 800.000 kroner i Lokalforeningspuljen, som hurtigt blev fordelt.

10 Aftenskolelærer i syning

Benedikte har taget en efteruddannelse i syning som aftenskolelærer, men hvorfor og hvordan skal den nu bruges?

11 Unge og ældre har så meget at give hinanden

Ældre Sagen arbejder med generationsmøde, og havde derfor stand på Ungdommens Folkemøde, hvor unge og ældre kunne mødes.

14 Folkeoplysende kultur på Mors

KULTURMØDE: Fora har været på kulturmøde Mors for at skabe synlighed omkring aftenskolerne og daghøjskolerne.

16 Kulturministeren uddelte Aftenskolernes Pris 2019 på Kulturmødet

KULTURMØDE: Aftenskolernes Pris skabte ny politisk interesse for aftenskolerne.

18 Debat om daghøjskoler på Kulturmøde Mors

KULTURMØDE: Fora satte fokus på, hvordan vi udvikler og understøtter kreativt og kunstnerisk talent hos unge.

20 Kreativ folkeoplysning

Der er Kreative Dage i Fredericia den 25.-27. oktober. På messen skal Fora profilere den kreative folkeoplysning med workshops og synliggøre husflidsforeningerne.

21 Kreative Dage

ANNONCE

22 Bliv venner med din kommune

Kommuner kan støtte folkeoplysende foreninger med hensyn til lokaler, promovring af foreningens aktiviteter og hjælp til at søge puljer.

24 Nordiske vanter illustre- rede tradition og skøn- hed under Nordic Craft Week

I år blev der delt nordiske vantemønstre under Nordic Craft Week. Se det danske bidrag.

26 Kalender + Stort & småt

28 En vision om bæredygtig global udvikling

KLUMME af Steen Hildebrandt om verdensmålene.

LITHOPHYLLOSIS

- en smitsom sygdom

I Stendyssen på Østfalster har gæve kvinder lavet smykker af sten og sølv siden 1994, og flere af kursisterne har gået på holdet i over 20 år.

Tekst og fotos af Laura Nielsen, projektmedarbejder i Fora

I Stendyssen er såvel smykkerne som kvinderne elegante og feminine, men håndværket er hårdt og vanskeligt at mestre. Ambolte, flammer, hamre og save er i fuld sving på værkstedet. Maskinparken er massiv, og det kræver både koncentration, materialekendskab, fingerfærdighed og styrke at skabe flotte resultater. Kort sagt er det en verden for sig i det traditionsrige håndværk, som lever i bedste velgående i aftenskolen Stendyssen.

Stendyssen bliver til

I 1992 flyttede Lis og hendes partner Niels ind i en firlænget gård på Falster. Niels er gartner og længtes efter at få mere jord under neglene, "og jeg kom herved for at få plads til at lave en aftenskole, hvor jeg kunne bestemme selv," smiler hun skævt. Hun kontaktede kommunen, fik tilladelse til at åbne en aftenskole, og så snart heste- og grisestalden i den ene længe var bygget om til værksted, slog Stendyssen dørene op. Sådan begyndte skolen altså, men hvis ligestilling mellem kønnene havde været mere fremskreden i Lis' ungdom, var hun måske aldrig blevet en del af aftenskolernes verden.

Kvinder nej tak

"Jeg ville rigtig gerne have haft en uddannelse som guldsmed eller sølvsmed," fortæller Lis Friberg, mens vi sidder i hendes lyse udestue, inden kursisterne kommer. "Men det er så mange år siden, så der ville man ikke tage piger i lære, fordi der skulle omklædningsrum og toiletter til. Det havde man ikke, og så måtte jeg jo opgive det og lave noget andet." Derfor blev hun laborant i stedet, men heldigvis bød der sig en anden mulighed til. Den lokale aftenskole udbød kurser i sølvarbejde, og her var både mænd og kvinder velkomne. "Og så tænkte jeg HAPS! Der var lige en mulighed for at lege med det der, og der fandt jeg så ud af, at man også kunne slibe sten."

Et hjerte for sten

"Jeg har altid været fascineret af sten, men jeg har ikke vidst, at man kan bruge dem på den måde, vi gør her til at lave smykker af, og det var sådan set en ekstra gevinst ved at være interesseret i at arbejde med sølv - at man kunne slibe de der sten og bruge dem til noget," fortæller Lis begejstret.

Sliber man en sten, tilføjer det stenen en ekstra dimension, fortæller hun:

"Når du finder en sten, så er den flot, blank og våd, og når du putter den i lommen, og tager den op igen, så er den kedelig, men hvis man sliber stenen, så er det, som hvis den var fuldstændig våd. Så kan du se alle mønstrene og mineralerne, og så kan du bedre definere, hvad den består af, og hvor den kan være kommet fra. Vi har jo rigtig mange sten her på stranden, der kan være kommet med isen fra Sverige. Det er et kæmpe område det der geologi, og det er vildt fascinerende så meget man kan læse ud af sten - eller fossiler for den sags skyld også," fortæller Lis.

Hun har været formand for en stenklub i næsten 20 år, og den viden hun har akkumuleret om sten og deres oprindelse, deler hun gavmildt ud af på sine kurser. Hun giver kursisterne en forståelse for det svimlende, ofte millioner år lange, forløb, som har ledt frem til det øjeblik, hvor man bukker sig ned og samler en sten op på stranden, putter den i lommen og tager den med på værkstedet for at omdanne den til et unikt, håndlavet smykke.

Et lille fristed

Klokken er lidt i 13, og de første kursister kommer trillende ind ad den smukke birkeallé som Niels har plantet. For enden af alle står tempeltræerne, der markerer indgangen til den frodige gårdsplads midt imellem de fire længer. Efterhånden

*Her arbejder
Helle Storm*

Pauser - altid med hjemmebag

*Hannah i dyb
koncentration*

Lis Friberg

Processen fra usleben sten til smykke er lang

” ... Jeg har ikke nogen hemmeligheder. Jeg deler med stor fornøjelse!

ankommer resten af holdet. De har slik, kage, blomster og en masse spændende stenfund med sig. Da de er færdige med at hilse på hinanden og dele de mest presserende historier om ting, de har oplevet siden sidst, sænker arbejdsroen sig.

Foreningens formand gennem 25 år, Helle Storm, fortæller, hvad hun får ud af at komme på holdet: ”Man kommer bare beriget hjem! Jeg er stadig på arbejdsmarkedet, så for mig er det her et lille fristed, hvor jeg kommer ned og trækker vejret lidt dybt, og hver gang man går ind igennem tempeltræerne derude, så falder ørerne ned på skuldrene. Så begynder man at slappe af. Jeg sagde også til Hannah, da vi gik ind i gården: Vi har holdt langt sommerferie herfra - at: Det her, det har jeg bare trængt til. Der er bare en fred hernede. Det er halvdelen af stemningen i aftenskolen.” Jeg spørger, hvorfor freden mon opstår netop der? ”Ét er stedet, men Lis er også bare et fantastisk menneske,” siger Helle. ”Der er en rummelighed her, så det ender gerne med, at man har fået drøftet det hele, inden man tager hjem igen. Det er bare et fantastisk sted – menneskeligt og håndværksmæssigt, og kan vi sige mere?”

Kreativ gavmildhed

”Ja” kommer det fra den føromtalt Hannah: ”Vi kan sige, at vi har haft mere end en uddannet guldsmed hernede også, og hun synes, det er fantastisk, fordi stemningen her er sådan: ”Jamen hvad laver du?”, ”Se hvad jeg har lavet” og ”se hvad jeg har fundet.” I den verden hun kommer fra, er det stikmodsat – der holder man på sit eget.” Stendyssegængerne er gavmilde med deres idéer, og med at rose hinandens stenfund, idéer og smykker. Lis Friberg er på samme måde, hvad angår deling af teknikker og idéer: ”Jeg har ikke nogen hemmeligheder. Jeg deler med stor fornøjelse!” Men det er ikke kun stemningen, som trækker de udlærte guldsmede. De kommer også for at lære nogle af de teknikker, som man ikke lærer på guld- og sølvsmedeuddannelserne, men som Lis Friberg har samlet op gennem årene i aftenskolen og på alverdens kurser.

At give et håndværk videre

Lis Friberg går meget op i at give kursisterne en god oplevelse med håndværket. ”Det kan ikke nytte noget, de går ud ad døren, og er sure – så kommer de jo ikke igen. Det skal være en fornøjelse at komme her,” siger hun. Samtidigt gør hun meget ud af at sikre, at det faglige niveau er i top: ”Jeg synes jo, der skal være en vis kvalitet. Det skal ikke være sådan, at det lyser ud af tingene, at de er håndlavet vel? Man må godt vise, at det er i orden,” siger hun. Men begynderne får en lettere medfart end de øvede. ”Man skal jo ikke taget modet fra dem. De skal føle, de har fået noget ud af dagen, når de går. Jeg plejer at sige, at folk der kommer her, og er en weekend, som regel er tre, fire, fem centimeter højere når de går ud ad døren, end da de kom, fordi de har fundet ud af, at de kan noget.”

En smitsom sygdom

Mens hamrene svinges, samlinger loddet og sølvstænger vales, viser kursisterne løbende deres bedste stenfund frem til hinanden. Lis og to kursister står bøjet hen ind over en smuk flintesten, som engang var en gren, da Lis kigger op og grinende udbryder: ”Der kan du se! De er bindegale, men det har faktisk

et navn. Det hedder lithophyllosis, og det er meget smitsomt.” Det må være en fagterm, tænker jeg, men Lis uddyber ved at finde et gammelt gulnet stykke papir frem. Der finder jeg forklaringen på det mystiske ord: ”Af alle de sygdomme, der eksisterer i verden i dag, er der en, som burde kaldes LITHOPHYLLOSIS. Navnet stammer fra græsk: lithos = sten, phyl = tiltrækning og osis = en tilstand, hvor den syge har en uimodståelig ukontrollabel trang. Denne sygdom kan ramme alle uanset alder. Den kan også opstå akut eller langsomt udvikle sig til en kronisk tilstand (...) Lithophyllosis kan smitte ved direkte kontakt med de i forvejen angrebne.” Smitterisikoen er enorm her på værkstedet. Luften er tyk af begejstring for de små sten, og hvis jeg bliver meget længere, er der snart ingen vej tilbage. Men måske ville det slet ikke være så slemt at blive smittet?

Stensamlerens lyksaligheder

”Fornøjelsen ved at gå på en strand og kigge efter sten, den er svær at beskrive,” fortæller Lis. Tempoet bliver skruet helt i bund, og alene eller sammen med andre vender man blikket nedad, mod underlaget af sten, og begynder sin søgen i en nærmest meditativ tilstand. Og finder man en god sten, er det i følge Lis ”næsten ligesom at vinde en præmie. Så kan man jo gå hjem og sige: ”Se hvad jeg har fundet!” Så siger de allesammen: ”Nøøøj”. Det kan godt være, det lyder åndssvagt, men det er med stor fornøjelse, og det er helt gratis,” siger Lis med et af sine mange smil på læben.

Et liv med aftenskolen

Det første besøg på den lokale aftenskole i Gladsaxe blev en skelsættende begivenhed i Lis Fribergs liv. Siden den dag har hun brugt over 40 år i aftenskoleverden, hvoraf hun har undervist i stenslibning 38 år, og drevet en aftenskole i sit eget hjem i 25 år. ”Hvad holder dig egentlig til ilden?” spørger jeg Lis. ”Det er jo interessen,” svarer hun og fortsætter: ”Det er jo sjovt! Og så er det nogle gode folk, der kommer her. De er initiativrige, og der sker noget. Vi har en god dialog... og måske også lidt pjat en gang i mellem (...) Så det er en fornøjelse!” ”Har du andet på hjerte i forhold til aftenskolen, som jeg ikke lige har fået spurgt om?” slutter jeg af. Efter en lille tankepause svarer Lis: ”Altså, det har jo mere eller mindre været mit liv.” At drive en aftenskole har givet Lis en frihed til at dyrke sin passion lige sådan, som det passede bedst for hende. Hun har haft mulighed for at videregive sin passion og faglige viden. Det har skabt et fællesskab omkring hende og huset, som har kastet venskaber og utallige håndværksfaglige oplevelser af sig. ■

FAKTA:

Aftenskolen Stendysse tilbyder kurser i stenslibning, sølvarbejde, ovnformet glas.

Værkstederne er indrettet i en længe til et nedlagt landbrug.

Der er 50 m² indrettet til stenslibning og 50 m² indrettet som sølvværksted.

GODE IDEER

tømte pulje på rekordtid

Næsten 800.000 kroner i Lokalforeningspuljen blev fordelt på ansøgere blandt Foras medlemsforeninger over kun to ansøgningsrunder. Puljen blev åbnet i januar og i maj måned var pengene delt ud.

Af Henriette Corvinus Andersen, foreningskonsulent i Fora

45 Fora-foreninger har fået bevilget midler, hvor langt størstedelen skal bruges på opgradering af værksteder og indkøb af nyt undervisningsmateriel både til eksisterende og nye kursusforløb. Øvrige midler vil bl.a. blive brugt på markedsføring, kurser for undervisere, og hos nogle skoler skal midlerne bruges til udvikling og nyt liv i foreningen.

Der er en jævn fordeling mellem helt store, mellemstore og helt små foreninger samt daghøjskoler, som har fået tilskud fra puljen. Et udsnit af de projekter, der er givet midler til, kan du læse om her.

3D-printere og digitaliseret vævning

En meget stor del af midlerne er blevet søgt og bevilliget til nyt undervisningsmateriel til foreningernes værksteder, og her skues der både frem og tilbage i tiden for ideer, der udvikler skolerne. I Herfølge Husflid har de tænkt i nye baner og har søgt til modernisering af deres undervisning, og har købt en 3D-printer. Hos Laugets Vævekurser i København vil de digitalisere deres undervisning i vævning. I Fyns Væve- & Textilkreds søger de tilbage i historien og sætter fokus på et projekt om damaskvævning.

Animationsfilm og verdensmål

Verninge Husflid og Odense Aftenskole har begge søgt tilskud til projektføreløb, som skal give fornyelse i undervisningen og skabe mulighed for nyt samarbejde med lokale skoler som del af den åbne skole i hhv. Assens og Odense Kommune. Den åbne skole giver folkeskoler mulighed for at lave undervisningsforløb, feature- eller temadage, hvor skolerne kan inddrage forenings- eller erhvervsfolk i lokalområdet til at varetage udviklingen af og undervisningen i forløbet.

I Verninge vil de udvikle en workshop i animationsfilm. "Vi vil lave en workshop, hvor undervisningen varetages af Tina Klemmensen, som er professionel instruktør. Brylle Skole er interesseret i projektet og i samarbejde med skolen, vil vi beslutte os for,

hvilket klassetrin, der skal have tilbuddet. Emnet kommer til at tage udgangspunkt i, hvad der rører sig i den aktuelle klasse", fortæller Bente Eriksen fra Verninge Husflid. Tina Klemmensen har udviklet en kuffert med alt, hvad der skal bruges til fremstilling af filmene, som deltagerne skal lave med deres egne iPads. "Planen er, at "strikke projektet sammen" så det bliver et tilbud til elever med deres forældre. Med sådan et projekt når vi ud til en yngre målgruppe, nemlig skolelevernes forældre. De får en god oplevelse sammen med deres børn og tilligemed bliver de opmærksomme på, hvad man kan i den lokale aftenskole", siger Bente Eriksen.

I Odense Aftenskole vil de dykke ned i verdensmålene og lave et projekt om rent vand og sanitet på baggrund af den viden og erfaring, som aftenskolen har om ulighed fra et Danida-projekt i Uganda i 2010-18. "Vi vil informere, diskutere og skabe bevidsthed om forbrug af vand både herhjemme og i et udviklingsland," fortæller Jette Melgren fra Odense Aftenskole. "Projektet er i tre moduler og vi slutter med at lave håndarbejde, idet alle elever skal flette et cover til en termovandflaske," siger hun. Målet er et undervisningsforløb i samarbejde med Odense Vandselskab og målgruppen er skolelever i Odense på 4.-10. klassetrin. Der er plads til fem skoleklasser i forløbet.

Da midlerne i Lokalforeningspuljen er brugt for i år, må nye ansøgere væbne sig med tålmodighed indtil januar næste år. Men så er der jo god tid til at tænke i nye tiltag.

I Fora ser vi frem til at se, hvad der kommer af nye, spændende projekter til udvikling af vores medlemsforeninger. ■

FAKTA

Henriette Corvinus Andersen er foreningskonsulent i Fora. Foreninger, der er medlem af Fora kan kontakte Henriette, hvis de har brug for hjælp til sparring i forhold til projektideer, budget og lignende.

Kontakt: Henriette@fora.dk / 3693 2624

INTERVIEW

SELV EN RUTINERET UNDERVISER KAN LÆRE NYT

Benedikte Andersen har undervist i syning i mange år, men alligevel tilmeldte hun sig Fora Fagkursus' uddannelsesforløb "Aftenskolelærer i Syning", og fik nye værktøjer til at blive en endnu bedre underviser i syning i aftenskolen.

Af Louise Albers, kommunikationskonsulent for Fora

Benedikte Andersen

Hvorfor valgte du at tilmelde dig kurset "Aftenskolelærer i syning"?

Jeg har kendt underviseren skrædder Signe Eriksen i flere år, og så fortalte hun mig om kurset. Så tænkte jeg: Det bliver jeg nødt til. Jeg har syet, siden jeg var 15-16 år, men kun gået på kursus i mindre omfang, så jeg tænkte, jeg måtte kunne lære noget.

Er du i forvejen underviser i aftenskolen?

Ja, jeg underviser på Næstved Aftenskole, som er medlem af oplysningsforbundet DOF. I foråret 2003 blev jeg pensionist, så jeg meldte mig til syning, for at kunne sy sammen med andre. Vi havde en håndarbejds lærer i et par år, og så fik vi en skrædder, og ham havde vi i et par år. Så snakkede vi om, hvorvidt vi skulle have en anden lærer, men blev så vi enige om, at jeg blev tovholder på holdet. Jeg har undervist i andre ting i aftenskolen, så på et tidspunkt blev jeg spurgt, om jeg kunne være interesseret i at have et syhold med børnetøj, og det ville jeg gerne. Så ja, jeg har undervist på flere syhold i aftenskolen, inden jeg kom på efteruddannelseskurset.

Hvordan har forløbet været?

Holdet startede i februar sidste år og sluttede i år i slutningen af maj. Det har taget ca. 15 måneder. Jeg synes, det har været rigtig godt, og vi har været godt omkring forskellige stiltyper og stilkerner, syteknikker, mønsterkonstruktion, mønstertilretning, stoftyper, symaskiner, overlockere m.m. Grundlæggende god viden. Vi har haft nogle fagligt dygtige undervisere, og det har været hektisk - det har ikke været et slinger-kursus. Niveaet har været højt.

Hvordan kommer du til at bruge det, du har lært på kurset?

Jeg har taget springet og har udbudt et hold i kjolegrundmønster efter at have været på kurset "Aftenskolelærer i syning". Så må vi se, om det bliver oprettet. Jeg vil også sige, at det er et kursus, jeg vil, og allerede har anbefalet andre. Jeg har i hvert fald ikke fortrudt, at jeg har gået på kurset. Jeg havde det sådan i starten, at jeg egentlig ikke følte, at jeg lærte så meget, for de der systeknikker ... dem har jeg brugt i mange år, men til gengæld så lærte jeg en del om, hvad jeg skal huske at sige til folk, når jeg underviser i systeknikker. Så der er bestemt ikke noget af det, jeg ville have undværet. Det har været fantastisk. ■

FAKTA:

Fora Fagkursus udbyder efter- og videreuddannelse til nuværende eller kommende undervisere inden for forskellige skoleformer. Alle kurserne under fagkursus er tilrettelagt som inspirations- og efteruddannelseskurser.

Hvert kursus har to pladser til studerende til halv pris. Læs mere om Aftenskolelærer i syning: <http://www.fagkursus.dk/om-fagkursus/om-uddannelsesforloeb/aftenskolelaerer-i-syning/>

Unge og ældre har så meget at give hinanden

De sidste seks år har Ældre Sagen arbejdet med generationsmøde mellem børn, unge og ældre. Det er en del af årsagen til, at Ældre Sagen i år var til stede på Ungdommens Folkemøde med aktiviteter og workshops, hvor unge og ældre kunne mødes.

Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora

Det ligner ikke alle de andre telte på Ungdommens Folkemøde. Når man kigger ind i det åbne telt, ligner det en stue med reoler fyldt med bøger i venstre side; på bagvæggen ses en dobbeltdør med udgang til en grøn have med et æbletræ og på væggen på højre side ses en masse rammer med familiebilleder. I et hjørne står en lille sofa, hvor der sidder en ældre kvinde omringet af en gruppe unge. Oven over kvinden står der: "Tal med mig" i tre talebobler. Ellers er teltet fyldt med bænke og borde, som er pakket med unge mennesker og enkelte ældre, der er ved at instruere i de unge i at hække. Ved et enkelt bord bliver der spillet skak. Ældre Sagen er rykket ind på Ungdommens Folkemøde med mormors stue, og her gider de unge godt at være.

At skabe et rum, hvor de unge og ældre kan mødes

Det er første år Ældre Sagen har deres eget telt på Ungdommens Folkemøde. De andre år har de været medvirkende i andres telte, men i år ville de prøve kræfter med at sætte deres eget aftryk på folkemødet.

"Vi ville gerne skabe et hyggeligt frirum, som når man er på besøg hos sine bedsteforældre. Og ikke noget med, at vi har nogle krav, som at vi vil have dem til at være medlem hos os, eller nu skal du gøre det her for os. Det har vi ikke noget af," fortæller Camilla Stubbe Teglbjærg, som til daglig er konsulent på Våge-tjenesten. Disse dage er hun på Ungdommens Folkemøde for at vise, hvad Ældre Sagen også kan.

I beskrivelsen af Ældre Sagen står der blandt andet, at "Ældre Sagen skaber rum for gode liv - uanset alder", og Katrine Sølyst Heinild er en af de kræfter i organisationen, som de sidste seks år har arbejdet med at skabe dette rum for gode liv i alle aldre i

Frivillig i Ældre Sagen, Anni Iversen, hjælper en ung med at komme videre med sin vatrondel

sit virke som konsulent for generationsmøder. Hun har sammen med Camilla Stubbe Teglbjærg været primus motor på Ældre Sagens deltagelse i Ungdommens Folkemøde.

"Vi har presset lidt på, fordi vi syntes, det kunne være sjovt at være med, men det er et kæmpestort arbejde. Vi tænkte, nu prøver vi det, og det bliver helt sikkert sjovt. Der er også mange, der er kommet hen og har sagt: "Ældre Sagen, hvad fanden laver I her?" Og alene den snak er sjov," fortæller hun.

Det var også min tanke, da jeg så, at Ældre Sagen stod i programmet for Ungdommens Folkemøde, så hvad er det egentlig Ældre Sagen laver her?

At arbejde med generationsmøder har krævet en kulturændring

”Vi er her, fordi vi arbejder med generationsmøder, og vi mener, at unge og ældre har så meget at give hinanden - så: Derfor. Og det er også for at vise, at Ældre Sagen kan mere end at være der for de gamle. Vi kan mere end at være noget for de svage ældre, som jo selvfølgelig er den primære grund til, at vi er til, at påvirke politiske beslutninger til fordel for de ældre – i sær de svage ældre - men vi kan bare så meget mere, og der er så mange ressourcer stærke ældre mennesker, som rigtig gerne vil de unge,” forklarer Katrine Sølyst Heinild.

Katrines arbejde med generationsmøder i Frivilligafdelingen i Ældre Sagen består i, at hun skal understøtte, at de 215 lokalafdelinger arbejder med generationsmøder på en eller anden måde.

”Da vi startede med de her generationsmødeaktiviteter for seks et halvt år siden, var der stort set ikke noget i den retning, så det er jo også en kulturændring i organisationen, at man skal lære at tænke på en anden måde. Der sidder jo selvfølgelig nogen, som stadig tænker: Men vi er her jo for de svage ældre. Ja, men vi er her også for de ressourcer stærke, som gerne vil ud og gøre noget

for andre, men som måske ikke kan se sig selv som frivillig i vasketjenesten eller som besøgsven – altså ældre til ældre – men som rigtig gerne vil arbejde med de unge. Jeg hører mange frivillige, der kommer og siger, ”Ej, jeg har gået og manglet det her. Jeg ville så gerne den her kontakt til de unge, men jeg vidste ikke lige, hvor jeg skulle gå hen,” forklarer Katrine Sølyst Heinild.

Håndværk og bæredygtighed tiltrækker de unge

I teltet, hvor der ikke er flere bænkladser fri, sidder omkring 40 unge mennesker – både drenge og piger – hvoraf størstedelen koncentrerer sig om de mange masker, der til sidst skal udgøre en fin vatronde, de kan tage med hjem og bruge igen og igen.

En ung pige griner, da jeg spørger til hendes hæklefærdigheder: ”Jeg har aldrig hæklet før, men det er fedt at kunne lave noget, jeg kan tage med hjem, og så er det jo faktisk for åndssvagt at bruge engangsvatrondeller,” konstaterer hun.

At de unge i dag sidder og hækler vatrondeller, skyldes Katrine Sølyst Heinilds idé om at kombinere de unges interesser med de ældres færdigheder.

”Vi havde besluttet, at vi også ville have noget med i programmet, der var vigtigt for de unge, så vi tog klimavinklen. Det er vigtigt for de unge, og det er også rigtig vigtigt for mange af de ældre, fordi de tænker på deres børnebørn. Vi ville af den grund heller ikke have sådan et telt, der er pakket med plastik, så vi ville lave noget, der taler imod brug-og-smid-væk-kulturen.

Derfor kom vi på at lave noget håndarbejde – noget man kan lære fra sig. Så var jeg selv stødt på de her hækledede vatrondeller, og tænkte, at det da nok en ret overskuelig opgave og noget, man godt kan sidde med i sådan en workshop. Det er så fedt, for så sidder de jo samtidig og snakker,” fortæller Katrine Sølyst Heinilds.

Et af fokuspunkterne i teltet er at få unge og ældre til at mødes i samtalen og omkring fælles interesser, og få de ældres erfaringer videregivet til de yngre generationer, og det gør Ældre Sagen gennem andre aktiviteter end hækling.

”I eftermiddag skal vi tale om klima og aktivisme i vores workshop, for mange af vores ældre er jo sådan nogle gamle 68'ere, som har været vant til at mobilisere sig omkring sagen, og nu snakker man jo om, at der er den her ungdomsklimaaktivisme. Det har der ikke rigtig været siden 60'erne. Så i workshoppen skal vi ikke tale om, hvad vi kan gøre ved klimaet, men hvordan vi kan mobilisere unge og ældre til at gå sammen. Så det er den der mobilisering, de skal arbejde med i forhold til klima i eftermiddag. Så sidder der to ældre ved et bord, og så sidder der fire unge i sådan en workshop,

og så skal de komme med nogle ideer. Det er jo så ældre, der specifikt enten har arbejdet med aktivisme eller er interesseret i klima, der skal være med,” fortæller Camilla Stubbe Teglbjærg.

En enkeltstående event over for det lange seje træk

Ældre Sagens tilstedeværelse på Ungdommens Folkemøde giver synlighed blandt de unge, og organisationen får mulighed for at støve deres image af, men Katrine, der til daglig arbejder med generationsmøder, mener ikke, det på nogen måde kan sammenlignes med den indsats, der foregår rundt om i landet i lokalafdelingerne.

”Det her er jo en enkeltstående event, og her får vi jo ikke relationsarbejdet med, og det er det, der er det vigtige i generationsmødet. Det er det, de frivillige siger meget. Man kommer ud, og man lærer de her børn at kende, og man møder dem nede i byen, hvor de råber ”hej”. Altså der får du virkelig de her relationer opbygget, og det er det, det lokale arbejde kan,” forklarer Katrine Sølyst Heinild.

I Ældre Sagen går generationsmødearbejdet eksempelvis ud på, at en ældre kommer ud i en børnehave og samarbejder med pædagogerne i formiddagstimer, og agerer en ekstra voksen, der

Ældre Sagen havde også en quiz de unge kunne deltage i og vinde en flot præmie

Der var rig mulighed for at spille spil i Ældre Sagens telt

De to konsulenter Katrine Sølyst Heinild (tv) og Camilla Stubbe Teglbjærg (th)

kan læse historier og lignende. En voksen, der har tid. Omkring 70 lokalafdelinger og 800 frivillige fordelt ud over hele landet er på nuværende tidspunkt i gang med generationsmødearbejde.

Selvom tilstedeværelsen på Ungdommens Folkemøde ikke kan måle sig med udbyttet af det vedvarende generationsmødearbejde, der foregår ude i lokalafdelingerne, knyttes der alligevel bånd mellem de medvirkende i teltet.

”I går var det så sjovt: Der var simpelthen nogen, der udvekslede telefonnumre. Det var nogle af de unge og den ældre, de havde hæklet med. Nu ville de se, om de ikke kunne mødes og hække lidt sammen en gang imellem. Det har været ret fint, og det er jo det, vi har håbet på, det der med, at når man bringer folk sammen på tværs af generationer, så nogle gange opstår der nogle forskellige perspektiver på tingene og samtidig finder man ud af, at de har jo også været igennem mange af de ting, jeg har været igennem. De er bare 50 år ældre, eller de er 50 år yngre. Man spejler sig i hinanden og ser pludselig noget andet,” fortæller Camilla Stubbe Teglbjærg begejstret.

Selvom Ældre Sagen ikke nødvendigvis skal med på Ungdommens Folkemøde igen næste år, så er konsulenterne tilfredse med udbyttet af dette års indsats for at vise Ældre Sagen som en organisation, der også kan møde de unge.

”Det er gået over alt forventning. Vi stod jo sådan inden og tænkte: Gad vide hvad der kommer til at ske? Vi aner det jo ikke. Man kan have nogle ideer inde i hovedet, men at det så rammer ned i noget - det er jo fantastisk,” slutter Katrine Sølyst Heinild.

Da jeg forlader teltet, er der kommet endnu flere til, og der er meget lidt plads tilbage i teltet til de nytilkomne. Der spilles spil, der hækles, der spørges og svares: Generationer mødes. ■

FAKTA:

Ældre Sagen har over 860.000 medlemmer. Foreningen er organiseret i 215 lokalafdelinger, som er ledet af frivillige lokalbestyrelser. Ældre Sagen har over 20.000 frivillige.

Den 5.- 6. september dannede Valbyparken i København rammerne om to dage med talks, musik, workshops og samtaler om de spørgsmål, der optager unge. Med mere end 100 organisationer, politiske partier og græsrodder og omkring 500 aktiviteter. Ungdommens Folkemøde fandt sted for fjerde år i træk.

KULTURMØDE:

Folkeoplysende kultur på Mors

I år blev Kulturmødet på Mors afholdt for syvende gang med 550 arrangementer og 30.000 gæster. Fora deltog både i samarbejde med de andre oplysningsforbund og med egne debatter, der satte fokus på daghøjskolerne.

Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora

Fora stod bag en bred vifte af aktiviteter og arrangementer, som skulle bidrage med en folkeoplysende vinkel på kunst og kultur og skabe synlighed omkring Fora på dette års Kulturmøde. På de kommende sider kan du få et indblik i, hvad Fora præsenterede på Kulturmødet.

Aftenskolernes gård

Kulturmødet varer kun små 48 timer, så med 550 arrangementer er der nok at tage sig til. Fora var i år med for første gang med aktiviteter og var gået sammen med de andre oplysningsforbund i Maj Britts gård for under fælles flag at gøre opmærksom på de mange muligheder for læring, der er at finde i aftenskolerne i Danmark. Fora har samarbejdet med de andre oplysningsforbund omkring afholdelse af debatter på Folkemødet på Bornholm de sidste mange år, og også på Mors var forbundene AOF, DOF, LOF, FOF og Fora gået sammen. Under bannere med parolen #Aftenskolerne – når du vil være rigtig god til noget, viste oplysningsforbundene, hvad der foregår rundt om i landet i de danske aftenskoler.

Anne Refsgaard, som er foreningskonsulent i DOF, fik sammen med sin kollega Pernille Marstrand, som er Musik- og kulturkonsulent i DOF, ideen til at starte en "aftenskolegård" kun med aftenskoleaktiviteter, og Anne Refsgaard er godt tilfreds med den udvikling, der har været.

"Pernille Marstrand og jeg tog på Kulturmødet i 2016 for at snuse til konceptet, og vi blev fascinerede af, at der var så meget fokus på ikke kun at tale, men på at opleve og deltage i kulturen. Derfor bød vi året efter ind med nogle aftenskoleundervisere, der inviterede publikum til kunst, performance og sang," fortæller Anne Refsgaard

Aktiviteterne var gode i sig selv, men ingen af publikum fandt ud af, at det var aftenskolerne, som stod bag. Derfor besluttede de i DOF at ville samle aktiviteterne til et lille "aftenskolekatalog" og udbyde dem i en "aftenskole"-gårdhave, så både afsender og mangfoldighed blev mere tydelig. I 2019 blev et samarbejde mellem alle oplysningsforbundene stablet på benene, som en del af den fælles aftenskolekampagne, som har kørt siden foråret 2019.

"I 2019 var vi glade for, at flere oplysningsforbund var med på idéen, både fordi det er en stor opgave at fylde Aftenskolernes gård med aktiviteter i to døgn alene, men også fordi publikum interesserer sig for aftenskoleaktiviteten og ikke for hvilket forbund, der står bag. Derfor passer aktiviteten helt perfekt ind i aftenskolernes kampagne," fortæller Anne Refsgaard.

Der var rigtig god interesse for at deltage i aktiviteterne i Aftenskolernes gård, og mange kom specifikt, fordi de ønskede at deltage i et særligt fag, og en del dumpede ind, når de gik forbi på gaden.

"Vi lærte allerede i 2018, at man bare skal gå i gang, selvom der kun er få til start, fordi det trækker folk fra gaden til, når de kan se, at der sker noget spændende," slutter Anne Refsgaard.

I gården præsenterede Fora yogaundervisning, en enorm strikkelse, talks om kreativt håndværk og afholdt workshops, blandt andet med filtnig. ■

Læs mere på side 16 om Aftenskolernes Pris
Læs mere på side 18 om Foras musikalske debat, som satte fokus på daghøjskolerne og uddannelsens biveje

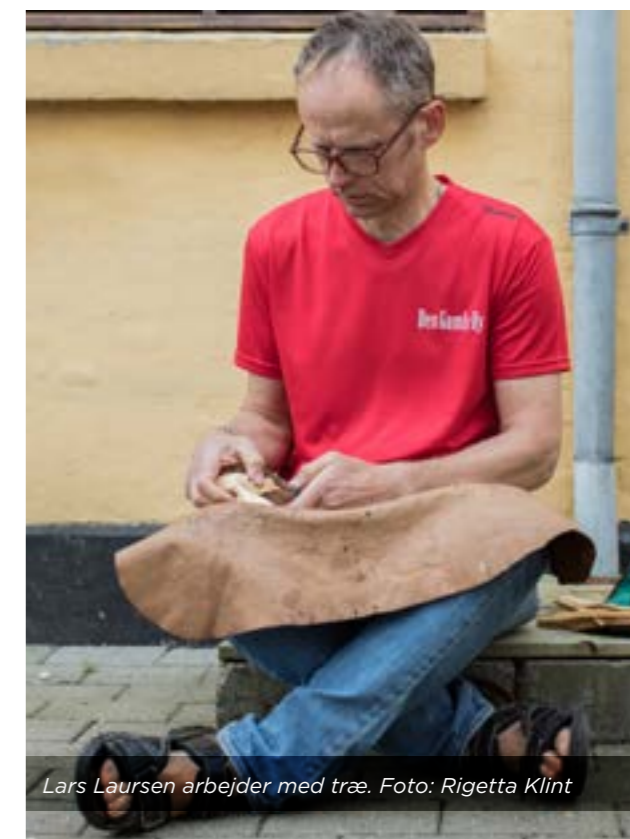
Her broderer Lif Rosenqvist sin mening. Foto: Rígetta Klínt

Det var nemt at se, om man var ankommet til Aftenskolernes gård

Talk om træ med Lars Laursen

Lars Laursen arbejder med træ. Foto: Rígetta Klínt

Filtworkshop

Verninge Husflid havde deres store strikkelse med. Foto: Rígetta Klínt

FAKTA:

Sidste år tog en delegation på syv personer fra Fora til Kulturmødet på Mors for at finde ud af, om det var noget, Fora skulle prøve kræfter med. Beslutningen fra Foras styrelse blev, at det skulle vi. Fora regner med at være til stede på Kulturmødet igen i 2020.

KULTURMØDE:

KULTURMINISTEREN UDDDELTE AFTENSKOLERNES PRIS

Aftenskolernes Pris skabte ny politisk interesse for aftenskolerne, inspiration til nye kurser og en god dialog med kulturministeren om aftenskolernes betydning og vilkår. Det hele blev serveret i løbet af en festlig time den 22. august på Kulturmødet på Mors.

Af Signe Damkjær, kommunikationskonsulent i LOF. Fotos: Martin Hansen, DOF

Joy Mogensen og Gertrud Højlund styrede slagets gang til Aftenskolernes Pris

Kulturminister Joy Mogensen

Maj Ingemann-Molden fra YOGAHUSET Aalborg vandt prisen for bedste underviser

At lære er at bøje sig over livet selv. Med et citat fra fællessangen "At lære er at ville," indledte moderator Gertrud Højlund Aftenskolernes Pris. Og hun fortsatte: Det er dansk tradition, at man lærer af alt det, der ikke er en del af det traditionelle skolesystem.

Maj Ingemann-Molden, der er leder af YOGA HUSET under FOKUS Folkeoplysning og underviser samme sted, fortsatte i samme tråd, da hun modtog den eftertragtede pris som Årets underviser.

- Hvis vi skal lære at bøje os over livet, skal vi først lære at bøje os over os selv, og det er den mindste del af yoga, sagde hun med et glimt i øjet til publikum i det stopfyldte telt på scenen "Bag plankeværket". Maj Ingemann-Molden vandt blandt andet prisen på grund af sin kærlige insisteren på, at yoga og folkeoplysning er to sider af samme sag.

- Hun åbner den enkeltes forståelse af yoga som ikke kun fysiske

stillinger, men som den oplysning, der skaber et menneske i bevægelse; et menneske der tør forfølge og realisere, hvad der er vigtigt i livet og i fællesskabet, står der i indstillingen til prisen. Prisen fik hun af kulturminister Joy Mogensen (S), der understregede behovet for folkeoplysning både lokalt og på nationalt plan.

- I aftenskolerne er det et fint dannelsesbegreb, der desværre er gledet lidt i baggrunden. Nogle gange finder man ud af, hvem man er, og hvad man kan ved at skabe noget. Aftenskolerne og hele folkeoplysningen skal have endnu mere fokus. Meget bliver drevet og udviklet lokalt, men det skal også ind i den nationale kulturpolitik, sagde kulturministeren.

Betydningen af den lokale udvikling og gode lokale samarbejder blev understreget, da Skanderborg Kommune vandt prisen som Årets aftenskolekommune.

- Oplysningsforbundene løfter store og vigtige opgaver i vores kommune. Vi har et rigtig godt samarbejde, hvor vi leder efter muligheder i stedet for begrænsninger. Oplysningsforbundene gør for eksempel en stor indsats for at få folk ud i aktiviteter, der giver bedre mental og fysisk sundhed, sagde Tage Nielsen, der er formand for Kultur- Sundheds- og Beskæftigelsesudvalget i Skanderborg kommune.

Årets aftenskole

Prisen som Årets aftenskole gik til AOF Center Odense, blandt andet på grund af skolens fokus på FN's verdensmål om klima og bæredygtighed. AOF Center Odenses projekt "Grobund" bringer folkeoplysningen ud i kommunens mindre byer og sætter kulturhuse, forsamlingshuse, lokale mødesteder og aktivitetspladser i spil for at styrke de lokale fællesskaber.

- Politikerne kan sætte nogle rammer, men det er os, der skal

sørge for, at det sker. Det handler om at komme ud i forsamlingshusene og beboerhusene og i værestederne, hvor der bor nogle mennesker, der måske ikke har råd til at gå i aftenskole. Men vi vil være ude ved dem og hjælpe hinanden med at blive et grønnere samfund, sagde skoleleder Gitte Overgaard, da hun modtog prisen.

Hun brugte også sin taletid og kulturministerens opmærksomhed til at sætte fokus på det problematiske i, at aftenskolen er for dyr for mange mennesker. Og så gav hun udtryk for, at aftenskolerne skal have bedre muligheder for at eksperimentere.

- Projekt Grobund er skabt som et eksperiment, og vi er glade for at eksperimentere. Det vil vi gerne have bedre muligheder for, sagde Gitte Overgaard til kulturministeren.

Undervejs blev vi underholdt af musiker og satiriker Karina Willumsen, der som en stor overraskelse havde komponeret en helt ny sang skrevet til aftenskolerne. ■

FAKTA:

På hjemmesiden aftenskolernespris.dk finder I en liste over alle de nominerede og en begrundelse for nomineringen. Vinderne blev fundet af en uafhængig jury bestående af Camilla Schwalbe, direktør for kommunikationsbureauet SIVIL, Henriette Bjerrum, Chefanalytiker Videncenter for Folkeoplysning og Steffen Hartje, sekretariatsleder Fritid & samfund.

Aftenskolernes Pris er arrangeret af de fem landsdækkende oplysningsforbund og blev i år uddelt for 5. gang.

KULTURMØDE:

DEBAT OM DAGHØJSKOLER PÅ KULTURMØDE MORS

Hvordan udvikler og understøtter vi bedst kreativt og kunstnerisk talent hos unge? Og hvor går de hen, når de har brug for at dygtiggøre sig eller for at afprøve, om talentet holder? Det satte vi fokus på i en spændende debat på kulturmødet, hvor også rapperen Per Vers gav sit besyv med.

Af Marlene Berth Nielsen, souschef i Fora

Daghøjskoler og dele af vores aftenskole-tilbud er en væsentlig del af det uformelle uddannelsessystem, det man kan kalde uddannelsessystemets biveje. Biveje der er behov for for at understøtte talentudvikling inden for kunst- og kulturområdet. Alligevel ser vi gang på gang disse tilbud presset tilbage og nedprioriteret af stat og kommune.

For eksempel oplevede daghøjskolerne i København sidste år "over en nat" at blive beskåret 10 mill., og senest har FOKUS oplevet, hvordan Aalborg kommune

kraftigt nedprioriterer skoleformen som løsningsmodel. Derfor er der god grund til, at Fora sætter fokus på daghøjskolerens særlige læringsrum og betydning for de unge, der har brug for at afklare og/eller dygtiggøre sig inden for det kreative kunstneriske område.

Biveje, hovedveje, motorveje

For hvor går de unge hen, der ikke kan bruge hovedvejen – det formelle uddannelsessystem, hvis vi lukker uddannelsessystemets biveje? Og hvad betyder det for samfundet og for de unge at holde

bivejene åbne?

Det var debatpanelets deltagere ikke i tvivl om! At have de særlige læringsrum, hvor der er plads til afklaring, plads til at eksperimentere, plads til faglig fordybelse - plads til at lege sammen med andre ligesindede i et rum fri af formelle krav og mål, er afgørende vigtigt for både de unge og for samfundet. Det er det, der i høj grad er medvirkende til, at de unge finder en vej - deres egen vej.

Kreativitet er hårdt arbejde

Men kan man overhovedet lære kreativitet og kunstnerisk udfoldelse eller er det noget medfødt? spurgte moderator Gertrud Højlund. Talent er ikke medfødt – og det at være kreativ i ordets bredeste betydning kan læres! Men det kræver virkelig hårdt arbejde, faglig fordybelse, mod og en vis portion held, fortalte professor Lene Tanggaard. Det med at kunne og at turde gribe muligheden, når den byder sig og så knokle løs. Det billede kunne panelets to øvrige deltagere, (vores egen) Niels Nørlem fra VERA og Keld

Hosbond, vicerektor på jysk musikonservatorium, nikke genkendende til.

I øvrigt kunne alle tre paneldeltagere fortælle, at deres egen karriere bestod af et mindre virvar af biveje, hovedveje og enkelte veje, der endte blindt. Og mens debatten skred frem som et kreativt eksperiment i sig selv, og Per Vers viste sit gudsbenådede sprog-talent (jeg er sikker på, det også har krævet virkelig hårdt arbejde) i en otte minutter lang free-style rap, der samlede alle debattens pointer op, kunne vi konstatere, at denne eftermid-

dag førte alle veje til kulturmødet på Mors. ■

FAKTA:

.....
Say it! Play it! er en musikalsk politisk debatform udarbejdet af Fora. Det oprindelige koncept er tidligere afprøvet rundt om i landet som optakt til Folketingsvalget og i sommer på Folkemødet 2019.

Kreativ folkeoplysning

I år vil Fora fylde en hel del på messen Kreative Dage i Fredericia. På messen skal Fora profilere de kreative håndværk som en del af folkeoplysningen sammen med en del medlemmer af Fora.

Af Lotte Helle, kursuskonsulent i Fora

Fora har i fællesskab med nogle medlemsforeninger lejet en stand, der er tre gange så stor, som den Fora har haft de tidligere år. Planen er, at standen skal bemandedes med dels arbejdende folk fra husflidsforeninger og dels med workshops fra Fora Fagkursus.

I standen skal der vises eksempler på husflid og håndværk og det vil være muligt for interesserede at få håndværket i hænderne og at tale med folk, der har mange års erfaring med enten at undervise i eller at udøve kreative håndværk. Ved at have en stand som har en masse forskellig aktivitet, har vi mulighed for at også at få fortalt, hvad der sker hos de medlemmer, der ikke lige er repræsenteret på messen, men som også udbyder eksempelvis filtning, trædrejning, strik eller lignende.

I den del af standen, hvor foreningerne arbejder med håndværket og husfliden, kan de arbejdende foreningsfolk vise noget af det, som tilbydes i foreningerne: Det kan være kurser i aftenskolen, eller aktiviteter ude i foreningen. Det vil være skiftende, hvad der vises og bydes på i løbet af de tre dage. Håndværket vil være i højsæde. Indtil videre er der planer om at vise renovering af møbler inden ombetrækning, filtning, trædrejning men meget mere vil komme til.

Fora Fagkursus udbyder en ny workshop på messen hver dag. Det betyder, at der i hvert fald vil være tre forskellige emner, de besøgende kan deltage i. Det bliver "Filt små dyr", "Træskeer/brug kniven godt" og "3D - broderi". Fora Fagkursus' workshops tilbydes som "drop-in"-workshops, og det er gratis at deltage. ■

En af Foras workshops hedder Brodér havets hemmeligheder i sting med struktur" - 3D broderi med Dorte Edur. Foto Dorte Edur

En anden workshop er "Der må være en kant" - strik med Anne Marie Nielsen

FAKTA

Messen Kreative Dage afholdes i Fredericia den 25.-27. oktober

Sidste år var der 20.000 besøgende på messen.

Kreative dage

25.-27. OKTOBER 2019

**SØNDAGS
BILLETTER
KUN KR. 95,-**
i forsalg

**STRIK • BLOMSTER • PATCHWORK • HÆKLING • MALING • SMYKKER
KERAMIK • BAGNING • PAPIRKLIP • PILEFLET • SY • TRÆ • INDRETNING
TEGNING • GLAS • PATCHWORK • PERLER OG MEGET, MEGET MERE**

Nordens **største kreative** messe med flere end 75 inspirerende foredrag og sjove workshops.

Flere end 250 udstillere står klar med nye materialer og gode idéer.

Se alle udstillere og **køb billet** på www.kreativedage.dk

BLIV VENNER MED DIN KOMMUNE

Det betaler sig at have en god relation til kommunen. Kommuner kan både støtte folkeoplysende foreninger med hensyn til lokaler, promovering af foreningens aktiviteter og hjælp til at søge puljer eller indgå i givtige partnerskaber.

Af Laura Nielsen, Projektmedarbejder i Fora

Når kommuner og folkeoplysende foreninger indgår i partnerskaber, kommer det både foreninger og kommunen til gode. Hvis ikke I allerede har et samarbejde med jeres kommune, kan I starte med at prøve følgende:

1) Find en kontaktperson

Hver kommune er forskelligt organiseret, så derfor er det en god start at finde ud af, hvilket kontor, udvalg eller råd der har mest med folkeoplysning at gøre i netop jeres kommune. Når I er nået så langt, kan I spørge efter den ansvarlige på området. Find også frem til medlemmer af Folkeoplysningsudvalget og find ud af, om der er et aftenskolesamråd i kommunen. I begge udvalg sidder de folk fra aftenskolerne, som er gode at kontakte.

2) Lær hinanden at kende

Når du har fundet ud af, hvem på kommunen du kan tale med, er det næste skridt at lære hinanden at kende. Der er flere måder at komme i gang på. Skriv en mail eller ring til vedkommende alt efter, hvad du har det bedst med. Prøv at aftale et møde over en kop kaffe, så I får sat ansigt på hinanden. Det gør det lettere at henvende sig, når I pludselig får brug for hjælp eller sparring fra kommunen.

3) Før I mødes: Hvorfor er I en styrke for kommunen?

Tænk over, hvordan I kan bidrage til at kommunen når i mål med sine værdier og indsatsområder. Så vil der være bedre chance for, at de lytter til jer, end hvis I kun vil høre, hvad kommunen kan gøre for jer. Arbejder de med ensomhed? Så læg vægt på, at jeres forening har et stærkt, inkluderende fællesskab som ensomme i kommunen kunne have glæde af. Arbejder de med mental sundhed? Så læg vægt på at undersøgelser viser, at både håndarbejde og bevægelsesfag højner mental sundhed osv. Hvis du ikke kan læse dig til, hvad der er vigtigt for din kommune,

kan du nøjes med at overveje, hvad jeres forening bidrager med lokalt. Hvorfor er det i kommunens interesse, at jeres forening findes og trives?

4) Snakken henover kaffen

Når I mødes, kan I fx komme ind på disse ting:

a. Fortæl hvordan I bedre kan arbejde med på kommunens målsætninger, hvis de vil samarbejde med eller støtte jer mere.

b. Spørg ind til, hvordan kommunen plejer at samarbejde med folkeoplysende foreninger. Find ud af, om I kan blive en af de foreninger, kommunen støtter i form af at give tilskud, hjælp til at skrive ansøgninger, finde lokaler, blive mere synlige m.m.

c. Giv kommunen mulighed for at lære jer bedre at kende. Inviter dem til at komme forbi jeres forening, hvis ikke det er der i holder mødet. I kan også invitere dem, når I holder åbent hus arrangementer m.m.

Nu er den første kontakt etableret. Måske har det første møde åbnet op for nye muligheder for foreningen, men det er ikke det vigtigste. Det vigtigste er faktisk bare, at I nu har fået sat ansigt på en person i kommunen, som I kan kontakte med jeres gode idéer eller forespørgsler om hjælp i fremtiden. ■

FÅ HJÆLP

På Foras sekretariat står vi klar til at hjælpe jer, hvis I ikke er helt sikre på, hvordan I skal gå til opgaven med at indgå i partnerskab med kommunen. Kontakt foreningskonsulent Henriette Corvinius Andersen på henriette@fora.dk.

NORDISKE VANTER ILLUSTREREREDE TRADITION OG SKØNHED I HÅNDVÆRKET

I år havde organisatorerne af Nordic Craft Week besluttet, at der ud over de mange lokalt afholdte aktiviteter og events, hver dag skulle deles en vante på Facebook fra hvert af de medvirkende lande. Vanterne afspejler de nordiske traditioner.

Af Louise Albers, kommunikationskonsulent i Fora

Danmarks vanter

Hver af de medvirkende nordiske organisationer fandt en vinder-vante, som skulle repræsentere deres landet i løbet af Nordic Craft Week. Hver dag blev en ny vante slået op på Nordic Craft Weeks Facebookside. Fra Danmark var det tekstilerer, cand. pæd. i materiel kultur og freelance tekstilskribent Anne Marie Niensens vanter med inspiration fra "Skråtrøje fra Sejerø", (som er et traditionelt dansk mønster kendt fra Sejerø og har inspireret Anne Marie Niensens vanter, red.) der blev udvalgt af Fora til at repræsentere det danske bidrag.

"Min interesse for vanter opstod, da jeg for 15 år siden tog et halvårs kursus i skindgarvning og skindsyning på Bäckedals folkhögskola i Sverige. Noget af det, der fascinerede mig, var, hvor mange forskellige måder man kan konstruere en tommeltot i et par vanter på, og hvordan måden, man har syet vanter på, har været afhængig af, hvornår vanten skulle bruges: På jagt, eller til når man kørte på hundeslæde, til ridning - eller til at se fin ud henne i kirken om søndagen," fortæller Anne Marie Nielsen.

Under en sommerferie på Shetlandsøerne i 2010 havde hun en regnfuld lørdag formiddag søgt ly for heldagsregnen i "hovedstaden" Lerwick, og her fandt

hun en bog af den amerikanske strikker Nancy Bush om estisk strik.

"Jeg syntes, det var temmelig pinligt under en ferie på Shetlandsøerne at købe en bog om estisk strik, men den bog blev jeg bare nødt til at eje! Den har været mig til stor inspiration lige siden og med den fik jeg øjnene op for estisk strik - og for strikkede vanter," fortæller Anne Marie Nielsen.

Du valgte at strikke en vante med inspiration fra skråtrøje fra Sejerø, men hvorfor valgte du det?

"Sejerøtrøjen fascinerer mig af mange grunde: Vibeke Lind skriver i sin bog "Strik med nordisk tradition", at den har en del ligheder med den norske Fana-kofte og den svenske Hallands trøje. For mig, der er dybt optaget af det nordiske sprog- og kulturfællesskab, er det et spændende aspekt ved Sejerøtrøjen. Et andet fascinerende træk ved trøjen er den måde, dens ærmer er konstrueret på. I dag vil man på et strikket ærme foretage udtagningerne under ærmet, men på Sejerøtrøjen er udtagningerne lagt bag på ærmet. Det er en måde at konstruere ærmer på, som ligner den måde, man i skrædderfaget tilbage i tiden lavede såkaldte et-søms og to-søms ærmer og altså ikke lavede en søm under armen men bag på ærmet. Og ja, så er

Sejerøtrøjen bare smuk," forklarer Anne Marie Nielsen.

Hvilke tanker har du gjort dig om mønster, farver og garn?

Jeg holder meget af det dekorative og æstetiske - også i strik - og i særdeleshed af de mange fine finesser og detaljer, som findes i estisk strik. Derfor var det oplagt for mig at gøre noget særligt ud af vantens manchete. "Kryds og bolle" mønsteret har mange komponenter, men er dog ikke særlig kompliceret. Jeg arbejder meget med farver, ikke mindst i forbindelse med plantefarvning, men samtidig synes jeg også der er noget meget smukt over de helt enkle naturfarver som gråt og råhvid. Garnet, jeg har anvendt, er det norske finull garn, som jo findes i utrolig mange farver og nuancer. Her har jeg til manchetten anvendt nogle rester, jeg havde liggende, og gråt og hvidt til resten af vanten. Når der skal bruges mange farver til et strikkeprojekt, synes jeg, det er fint, når man kan bruge noget af det garn, man allerede har, i stedet for at gå ud og købe en masse nyt garn. Det kan være en meget inspirerende proces at arbejde med de farver, man nu har et par rester liggende af og så få det til harmonere. ■

Du kan finde opskriften til vanten på: <https://bit.ly/2m5ZWEd>

Estland

Finland

Island

Norge

Sverige

FAKTA

Nordic Craft Week er en årligt tilbagevendende uge, hvor nordiske håndværksorganisationer er gået sammen for at sætte fokus på traditioner inden for husflid og håndværk. I løbet af ugen kan alle, der har lyst være med til at dele ideer, inspiration og instruktioner med lokale eller med vores nordiske naboer. Nordic Craft Week blev afholdt fra den 31. august til den 7. september.

Det andet danske par vanter af Chastine Helle

Stort & Småt

Nye lønsatser pr. 1. oktober i år

Lønsatserne er steget for anden gang i år pr. 1. oktober, så de nye satser nu ser sådan ud:

Lærerløn 284,19 kr. og inkl. feriepenge 319,71 kr.

Lønramme til ledelse stiger til 36,94 kr. og 41,56 kr. inkl. feriepenge.

Beregninger og andre satser kan findes på Foras hjemmeside under administration, løn og aktuelle lønsatser.

Elinor Haarder

Elinor Harder er gået bort. Hun blev 79 år gammel.

Elinor var et engageret foreningsmenneske, som i mange år har drevet FO Svendborg. Elinor var et netværksmenneske, som havde ufattelig mange kontakter og som formåede at stable talrige samarbejder på benene i Svendborg. Elinor var en ildsjæl og en yderst kompetent skoleleder i FO Svendborg. Vi husker Elinor som en smilende og givende person, og hun vil blive savnet. *BTF*

FO Nordfyn fejrede 40 års jubilæum

Fejringen blev afholdt i Borgerhuset i Sønderlø. Nuværende og tidligere undervisere, bestyrelsesmedlemmer og venner af foreningen deltog i festen, hvor 'Skægs Musikforsyning' stod for den musikalske underholdning. Formand for FO Nordfyn, Kaj Andersen, causerede rundt om forskellige kursustyper, samarbejdspartnere og markante hændelser, og fra Nordfyns Kommune kom både rosende ord og et kontant tilskud til foreningens videre virke, med den motivering, at foreningen var blevet, og skulle fortsætte med at være, et engagerende midtpunkt for det aktive medborgerskab i lokalområdet. Fra Foras landsformand høstede foreningen også anerkendelse og de bedste håb og forventninger for fremtidens oplysning på Nordfyn.

LHF's Aftenskole blev til sommerdaghøjskole

I juni måned afholdt LHF's Aftenskole en 3-dages "Kreativ Sommerdaghøjskole". Det var muligt at tilmelde sig fire spor, som var maleri, broderi, knipling og stofcollage. Der var 30 kursister på sommerdaghøjskolen, som blev afholdt i Osted Kulturhus. Hver dag startede med fælles morgenmad og i løbet af ugen var der ud over de kreative aktiviteter fælles gymnastik ude i sommervejret og fællessang fra Højskolesangbogen. Hver eftermiddag var der kaffe/the med frugt og kage. LHF vil gentage deres sommerdaghøjskole næste år. Kunne I have lyst til at lave noget lignende, så kan I kontakte LHF's Aftenskole og få gode råd.

Husk

nu at tilmelde jer et fyraftensmøde, som handler om verdensmålene. Læs mere om fyraftensmødet nær dig og find information om tilmelding på modsatte side.

Oversigt over workshops i Foras stand ved Kreative Dage 2019 - 25.-27. oktober

Fredag:

Kl. 11-14:

"Der må være en kant"

- strik med Anne Marie Nielsen

Kl. 14-16:

"Filt - små dyr"

- nålefilt med Ragnhild Hansen

Lørdag:

Kl. 11-14:

"Introduktion til sikker og effektiv brug af kniv til træarbejde, for begyndere"

- snittearbejde med Lars Laursen

Søndag:

Kl. 11-14:

"Brodér havets hemmeligheder - i sting med struktur"

- 3-D broderi med Dorte Edur Erichsen

Se Fora Fagkursus Facebookbegivenheder for information om tilmelding mm.

I standen er der også mulighed for at prøve Verringe Husflids kæmpe strikkelise og møde flere foreninger, der vil vise, hvad man kan være med til i foreningerne.

Husk!

I er altid velkomne til at kontakte sekretariatet til en snak om andre kurser/ inspiration i jeres forening/region

Kalender

Fyraftensmøder

Fora inviterer bestyrelser og ansatte i foreningerne til vores årlige fyraftensmøder, hvor vi inspirerer hinanden og diskuterer nogle af de udfordringer, som foreningerne står overfor. Foras styrelse vil i år gerne sætte fokus på verdensmålene. Fora brugte forårets landsmøde til at tage hul på temaet. Vi vil gerne invitere jer til sammen med os at blive mere konkrete på, hvad I kan gøre ude i foreningerne - og hvordan? Mulighederne er mange. På fyraftensmøderne vil I få inspiration fra spændende oplæg og få rig mulighed for at diskutere og inspirere hinanden.

Tilmeld dig på [www. https://fora.dk/for-medlemmer/kurser-og-moeder/fyraftensmoeder-2019](https://fora.dk/for-medlemmer/kurser-og-moeder/fyraftensmoeder-2019)

Den 28. oktober, Vestjyllands Højskole, Ringkøbing

Konstituerede forstander Michael Kierkegaard vil fortælle om højskolens arbejde med verdensmålene.

Den 7. november, Kulturmaskinen, Odense

Kaospiloten Kasper Rolle vil her fortælle om sit arbejde med at gøre verdensmålene forståelige og håndgribelige for unge spejdere.

Den 11. november, Kulturhuset, Korsør

Kaospiloten Kasper Rolle fortæller om sit arbejde med at gøre verdensmålene forståelige og håndgribelige for unge spejdere.

Den 14. november, Utzon Center, Aalborg

Susanne Søndergaard Kollerup fra Center for Grøn Omstilling vil fortælle om Aalborg kommunes arbejde med verdensmålene.

Interne møder og organisatoriske kurser

Puljeudvalgsmøde 24. oktober

Forretningsudvalgsmøde 24. oktober

Kommunikationsudvalgsmøde 29. november

Styrelsesmøde 13. december

Puljeudvalgsmøde 13. december

Fleksibel workshopdag 25. januar

Kommunikationsudvalgsmøde 27. marts

Landsmøde 16. maj

Øvrige kurser

Forløb med udvikling af bestyrelsen/foreningen

Kontakt Marlene Berth Nielsen på telefon 36 93 26 27 eller marlene@fora.dk

Facebookkursus på begynder- og øvet niveau

Kontakt Louise Albers på telefon 36 93 26 25 eller på louise@fora.dk

En vision om bæredygtig global udvikling

Af Steen Hildebrandt, PhD, professor & adjungeret professor

Med udgangspunkt i de 17 verdensmål tales der i disse år seriøst om mål for verdens bæredygtige udvikling. Det er, som om vi har passeret et kritisk punkt, hvor verdensmålene kunne have været gået i glemmebogen, men det skete ikke. Det modsatte skete. Målene og verdens situation blev ikke glemt; blev tvært imod taget alvorligt og drøftet flere og flere steder. Det er et vidnesbyrd om ansvarlighed, engagement og håb.

Når man betænker verdens aktuelle tilstand og de typer af beslutninger, der bliver truffet i husholdninger, virksomheder og lande, kan man godt forundres over, at nogen mennesker overhovedet alvorligt vil tale om og arbejde med generelle mål for verdens bæredygtige udvikling – for hvad kan det hjælpe, når man ser på, hvad der sker i verden?

Et klart svar på det spørgsmål får man, hvis man betragter, hvad der fx er sket i verden i de sidste 25 år på en række af de dimensioner, som dette handler om: fattigdom, sundhed, uddannelse, vand-innovation og meget andet. Det er uden for nogen som helst diskussion, at menneskers, virksomheders, regeringers og internationale organisationers indsats hjælper – og har hjulpet, har medvirket til en positive udvikling i verden.

Og desværre må man også sige, at der er mange indikatorer, både kvantitative og kvalitative, der peger i modsat retning; som peger på en udvikling i verden i forkerte retninger. Vi behøver ikke at gå længere, end til vort eget land. Udviklingen i Danmark på en række parametre af direkte relevans for verdensmålene har i de sidste tiår bevæget sig i en forkert retning.

Det industrielle paradigme, den form for kortsigtet økonomisk og materiel vækst, den markeds- og målingstænkning og den bundlinje- og BNP-praksis, der er blevet udviklet over de sidste par hundrede år, er i opløsning og skal erstattes af et andet paradigme, en anden tankegang om verden, om liv og livskvalitet, om balance mellem natur og mennesker, om børns liv og opvækst, om uddannelse og dannelse, om inklusion, solidaritet og omsorg, om byer og byudvikling, om livet i byer og på land, om vore skove og have m.m. Den industrielle verden er af lave. Der er råd i systemet og i grundstrukturerne. Verdensmålene er blevet til på baggrund af den store acceleration, som udgøres af den sidste fjerdedel af de sidste par hundrede års industrielle revolutioner. Og verdensmålene er en del af det nye paradigme.

”Vær aldrig i tvivl om, at en lille gruppe engagerede samfundsborgere kan forandre verden, for sådanne er faktisk de eneste, der nogensinde virkelig har forandret verden”. Det er det citat af den amerikanske antropolog Margaret Mead, der er blevet gentaget tusinder af gange – og med rette. Her er kilden til håb. Det hjælper at arbejde! Alt er forbundet. Verden er under forandring. Store og vigtige processer er i gang. Millioner af mennesker er en del af det igangværende paradigmeskifte.

Vi befinder os formentlig i en udviklingsproces, der er accelererende – både, når det handler om en række positive udviklingstræk, men måske også, når det handler om udviklingstræk, der endnu bevæger sig i en forkert retning. Udfordringen er fortsat acceleration af de positive og opbremsning vedrørende de negative tendenser. ■